

Arkkitehtuuripolitiikka uudistuu: Välähdyksiä ensimmäisestä Apoli-työpajasta

Ensimmäiseen arkkitehtuuripolitiikan asiantuntijatyöpajaan Helsingin Rautatalossa 24.11.2010 osallistui noin 60 arkkitehtia, rakennuttajaa, suunnittelijaa ja rakennetun ympäristön ammattilaista. Työpajan teemana oli korjausrakentaminen ja kestävä uudistaminen.

Tämä uutiskirje on suunnattu työpajan osanottajille ja muille rakennetun ympäristön tulevaisuudesta kiinnostuneille. Uutiskirje esittelee työpajan puheenvuorojen pääteemoja ja pienryhmätyöskentelyssä käytyä keskustelua.

Työpajojen alustukset löytyvät videotallenteina osoitteesta <http://vimeo.com/demoshelsinki>
Alustajien powerpoint-kalvot löytyvät osoitteesta <http://www.slideshare.net/DemosHelsinki>
Materiaali on linkitetty myös apoli-verkkosivuille www.apoli.fi > uuden arkkitehtuuripolitiikan sytyk-
keiden keruu käynnissä

TYÖPAJAN ALUSTUKSET:

Rakennuskannan kestävä korjaaminen (Jarek Kurnitski, Sitra)

Päästötavoitteiden saavuttaminen ja energiatehokkuusvaatimukset edellyttävät monia rinnakkaisia toimia uudis- ja korjausrakentamisessa sekä keskitetyssä ja hajautetussa energiantuotannossa. Energiatehokkuusmääräysten soveltaminen vanhaan rakennuskantaan vähentäisi merkittävästi energian kokonaiskulutusta, ja selventäisi samalla markkinoita ja käsityksiä korjausrakentamisen kannattavuudesta.

Käyttäjälähtöisyys vuokratilojen korjauksessa ja ylläpidossa (Teija Ojankoski, VAV)

Asuntojen yleisen kalleuden ja lisääntyvän huono-osaisuuden vuoksi valtion on osallistuttava sosiaali- poliittisin keinoin vuokra-asutuskannan korjaamiseen. Tarvitaan myös asukkaille suunnattua neuvontaa, jotta korjauksesta ja ylläpidosta saadut hyödyt eivät valu hukkaan.

Kaupungistuvan Suomen perintö (Tommi Lindh, ympäristöministeriö)

Kerrostalo- lähiöt ja perusinfrastruktuurimme syntyivät kaupungistumisen tarpeisiin tehokkuusajattelun ja järjestelmällisen suunnittelun seurauksena. Nyt on syytä pohtia tämän rakennuskannan arvokkaita kohteita ja arvojen säilymistä. Tulisi ottaa huomioon ympäristön eri osatekijät luonnonympäristöstä kulttuurimaisemaan ja kaupunkimaisemasta yksittäisiin rakennuksiin ja tiloihin.

PIENRYHMIEN NÄKEMYKSIÄ VUODEN 2030 RAKENNETUSTA YMPÄRISTÖSTÄ

Jakomäki valitaan vuoden kaupunginosaksi

Aktiivisten asukastoimikuntien ja onnistuneen täydennysrakentamisen ansioista vuoden 2030 kaupunginosaksi valitaan Helsingin Jakomäki. Alueen väestörakenne on monipuolinen ja palvelut helposti saatavissa. Viihtyisä ja monipuolinen lähiö tukee erilaisia elämäntyyliä. Vuokralla asuminen ei ole häpeä vaan houkuttelevaa. Asukkaat seuraavat aktiivisesti energiankulutustaan ja vertailevat sitä toisten kulutukseen. Energiasta maksetaan kulutuksen mukaan ja energiapiheistä ratkaisusta ja käyttötottumuksesta palkitaan.

"Kaupunginosan tiivistäminen teki meistä vihdoin kaupunkilaisia"

Kokeiluhankkeet ja hyvät käytännöt suuntaavat rakentamista

Rakentamismääräykset ovat muuttuneet joustaviksi ja tapauskohtaisesti määriteltäviksi. Tiloja ja yhdyskuntarakennetta voidaan muunnella ajassa ja paikassa. Katto- ja ullakkorakentaminen on sallittua. Teollisuuskiinteistöjen ja muiden tilojen uusiokäyttö ovat osoitus rohkeista ja hyvistä uusista käytännöistä. Viihtyisien, toimivien ja käytöltään monipuolisten tilojen suunnittelu on myös energiaviisasta; se pidentää elinkaarta ja vähentää tarvetta jatkuvalla uudistamiselle ja purkamiselle. Olemassa olevien rakennusten arvo tunnustetaan ja niiden ominaislaatua hyödynnetään.

"Kehitykseen tarvitaan mukaan propellipäitä, samanlaisia kuin peliteollisuudessa"

Suunnittelu, toteutus ja käyttö perustuvat osaamiseen ja yhteispeliin

Ammattimainen korjausrakentaminen on houkutteleva uravalinta. Erikoiskoulutusta tarjotaan, mutta perusosaaminen kuuluu kaikkiin alan koulutusohjelmiin. Hyvän suunnittelun merkitys ymmärretään laajasti. Suunnittelu- ja rakentamisprosessit liittyvät saumattomasti yhteen ja eri osaajien ammattitaitoa hyödynnetään. Asukkaat ja tilan käyttäjät ovat aktiivisesti mukana suunnittelussa ja rakentamisessa. Käyttö- ja kunnossapitönäkökulma on mukana kaiken aikaa. Tarjolla on myös rakennuttamispalveluja, jotka soveltuvat omatoimirakentajille ja asukkaiden yhteenliittymille.

"Suomessa on siirrytty asiantuntijuuden korostamisesta aitoon vuorovaikutukseen"

Ympäristön haltuunotto kuuluu kansalaistaitoihin

Asukkaat ovat oman arkiympäristönsä aktiivisia toimijoita. Asukkaiden lisäksi alueella työnsä tai harrastustensa puolesta vierailevat osallistuvat alueen kehittämiseen ja vahvistavat ympäristön palvelujen tarjontaa. Omaa kotia ja kotitaloa arvostetaan ja asukkaat haluavat käyttää tiloja viisaasti. Asuntojen ja rakennusten käytön hallinta kuuluu kansalaistaitoihin. Laadukas arkkitehtuuri sekä kestävät ja ajattomat materiaalit vaikuttavat keskeisesti siihen, että ihmiset haluavat säilyttää, korjata ja panostaa rakennusten kuntoon ja energiatehokkuuteen.

"Asuinalueilla on "think tank" -alustoja ja tiloja, joissa ihmiset kohtaavat ja keskustelevat alueestaan"

Keskustelu ympäristön arvoista ja arkkitehtuurista on vilkasta

Arkkitehtuuripolitiikka on jatkuvaa. Media, kansalaisverkostot, julkiset toimijat ja koko rakennusala keskustelevat ympäristön arvoista, arkkitehtuurista ja rakentamisen laadusta yhteisillä foorumeilla. Hyvät esimerkit tuodaan näkyvästi esille ja popularisoidaan. Vuorovaikutus madaltaa kansalaisten kynnystä lähestyä arkkitehteja ja muita alan ammattilaisia. Paikallisella tasolla alueiden vetovoimatekijöiden tunnistaminen luo kotipaikkaylpeyttä ja vahvistaa alueiden identiteettiä. Ympäristökasvatus ja kotiseutuoppi kuuluvat peruskoulun opetusohjelmaan.

"Arkkitehtuuripolitiikan ketjupeliin osallistuvat ammattilaisten lisäksi media ja eri käyttäjäryhmät"

Arkkitehtuuripolitiikan uudistaminen on käynnistynyt ympäristöministeriön johdolla. Työhön osallistuvat myös opetus- ja kulttuuriministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö sekä valtion rakennustaidetoimikunta. Työpajojen fasilitoinnista vastaa Demos Helsinki.